

จิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นาง สนิษนาฏ สนิษนาฏ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-473-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017929

117307521

COMPUTER ANXIETY OF ACADEMIC LIBRARIANS

Mrs. Sinenad Somboon-aneh

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-473-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ จิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
โดย นางสินีนาฏ สมบูรณ์เอนก
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไหมหน่ายกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิดา สุรวดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไหมหน่ายกิจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณนิมล กุลบุญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สื่อนานา สมบูรณ์เอนก : จิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
(COMPUTER ANXIETY OF ACADEMIC LIBRARIANS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.นงลักษณ์
ไม่หน่ายกิจ, 179 หน้า. ISBN 974-578-473-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า 1) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรือไม่ 2) ประสพการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์จะมีผลต่อจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรือไม่ และ 3) บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานทั้งสองด้าน คือด้านเทคนิคและบริการ มีจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ต่างจากบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคหรือบริการด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวหรือไม่

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับต่ำ เช่น บรรณารักษ์ไม่กังวลมากกว่า การนำคอมพิวเตอร์มาใช้จะทำให้ผู้ใช้เสื่อมศรัทธาในตัวบรรณารักษ์ จะทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลที่ถูกเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์เสียหายในขณะที่ใช้ ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาการว่างงานในห้องสมุด และการสูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น
2. ประสพการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ที่มีผลต่อจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยบรรณารักษ์ที่มีประสพการณ์ด้านคอมพิวเตอร์มากมีจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์น้อย
3. เมื่อเปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ระหว่างบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคและบริการ กับบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิค และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานด้านบริการ โดยตั้งสมมุติฐานว่าบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานทั้งสองด้านจะมีจิตกังวลน้อยกว่าบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานด้านเดียว ผลจากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับสมมุติฐานในขั้นตอนความรู้สึส่วนตัวก่อนการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยปฏิบัติงาน และขั้นตอนการปฏิบัติการใช้คอมพิวเตอร์ แต่ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานในขั้นตอนการวางแผนนำคอมพิวเตอร์มาช่วยปฏิบัติงาน และขั้นตอนผลกระทบจากการใช้คอมพิวเตอร์

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต วิหิตัง Sayasriorn
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นงลักษณ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SINENAD SOMBOON-ANEK : COMPUTER ANXIETY OF ACADEMIC LIBRARIANS.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. NONGLAK MINAIKIT, Ph.D. 179 pp.
ISBN 974-578-473-7

The objectives of this research are to find out : 1) if academic librarians have computer anxiety or not; 2) if the computer experience of the librarians effects their computer anxiety or not; and 3) if the librarians who work both in the technical services and public services have a computer anxiety that is different from the librarians who work in only one area.

The results are as follow :-

1. The majority of the librarians have a low level of computer anxiety. They are not serious whether the computer utility in the libraries may decrease the trust among the users; or they may break the computers or lose all data which they have stored on the discs while using the computers. They are not serious whether there may be unemployment problems in the libraries or that there may be a lack of interpersonal communication among staff member.

2. The computer experience of the librarians affects their computer anxiety in that the librarians who have more computer experience have less computer anxiety.

3. The comparison of the computer anxiety found that among those librarians who work both in the technical services and public services there is less computer anxiety than among these who work in only one service. The results are different. There are accepted hypotheses in the degrees of personal feelings before the computer utility and the degree of computer utility. The rejected hypotheses are in the planning steps of the computer utility and the effects of the computer utility.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ สีนัด สมบูรณ์เอก
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กลิ่นพุ่มพันธ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นางลักษณ ไหมท่ายกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วนิดา สุรวดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ นัฒนกิจจำรูญ ผู้เป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขส่วนต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และเนื่องจากทบทวนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากท่านศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ จึงขออุทิศส่วนดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่ท่านศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์

ขอขอบคุณ คุณศรีอร เจนประภาพงศ์ คุณวัลลภา จันทร์ดี ที่ได้คำแนะนำหลายประการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย และคุณทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์ ที่ช่วยแนะนำในเรื่องสถิติ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณบุบผา เทวาทดี คุณลานนา ทวีเศรษฐ์ และขอขอบคุณ คุณพรรณทิพา เย็นขุนทด คุณชูศรี วัจนานวัตร คุณนงเยาว์ เปรมกมลเนตร คุณฉัตรพนา เจริญแพทย์ คุณอุทัยวรรณ ศิริเลิศ ที่ช่วยเหลือในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม และบรรณารักษ์ทุกท่านที่ช่วยตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสามารถทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และขอขอบพระคุณ คุณบัญญัติ สมบูรณ์เอนก ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สินีนาฏ สมบูรณ์เอนก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมุติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
2 จิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	
ประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด	7
ผลกระทบของการใช้คอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด	9
จิตกังวล	14
จิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	17
จิตกังวลอันเกิดจากการใช้คอมพิวเตอร์	19
จิตกังวลอันเกิดจากผลกระทบจากการใช้คอมพิวเตอร์	22
การลดจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	28
การลดจิตกังวลอันเกิดจากการใช้คอมพิวเตอร์	
และผลกระทบจากการใช้ต่อการทำงาน	28
การลดจิตกังวลอันเกิดจากผลกระทบจากการใช้	
คอมพิวเตอร์ต่อร่างกาย	33

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
สมมุติฐานของการวิจัย	46
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	46
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การสร้างแบบสอบถาม	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ของบรรณารักษ์	65
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	130
การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	148
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	150
การประยุกต์ใช้ผลการวิจัย	151
ข้อจำกัดของการวิจัย	151
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	161
ก รายชื่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ส่งแบบสอบถาม	161
ข แบบสอบถามจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	165
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	42
2	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย	54
3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาทำงานในห้องสมุดปัจจุบัน ..	55
4	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของงานย่อยที่รับผิดชอบ	56
5	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของงานหลักที่รับผิดชอบ	57
6	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์ กับงานห้องสมุด	58
7	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ ในแง่การศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน และการใช้กับงานห้องสมุดหรืองานอื่น ...	59
8	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่รับผิดชอบงานหลักในห้องสมุด จำแนกตาม ประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ในแง่การศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน และ การใช้กับงานห้องสมุดหรืองานอื่น	60
9	การใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของงาน ที่รับผิดชอบ	63
10	ระยะเวลาการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ประเภทของงานที่รับผิดชอบ	64
11	เปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ในขั้นตอนก่อนการใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของงานที่รับผิดชอบ	66
12	เปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ในขั้นตอนการ วางแผนนำคอมพิวเตอร์มาช่วยปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของงานที่ รับผิดชอบ	70
13	เปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ที่มีต่อการปฏิบัติ การใช้คอมพิวเตอร์ จำแนกตามประเภทของงานที่รับผิดชอบ	75
14	เปรียบเทียบจิตกังวลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ที่มีต่อผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการใช้คอมพิวเตอร์ จำแนกตามประเภทของงานที่รับผิดชอบ ...	79

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพประกอบที่ 1	แสดงอุปกรณ์การ ใช้งานที่ออกแบบตามหลักของ ergonomics	35
ภาพประกอบที่ 2	แสดงระยะห่างของสายตา	36
ภาพประกอบที่ 3	แสดงระดับความสูงของจอภาพ	39